

OTDK-DOLGOZAT

2014

VÁLSÁGOK HATÁSA EGYIPTOM TURIZMUSÁRA

EFFECTS OF CRISES ON THE TOURISM OF EGYPT

Kézirat lezárva: 2014. június 10.

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS	1
2. EGYIPTOM HELYE A TURIZMUSBAN	2
3. POLITIKAI KÖRNYEZET	2
4. GAZDASÁGI KÖRNYEZET	3
5. VÁLSÁGOK.....	5
5.1. 2008-2009-ES PÉNZÜGYI-GAZDASÁGI VILÁGVÁLSÁG	5
5.2. ARAB TAVASZ	6
5.3. 2013-AS POLITIKAI VÁLSÁG	11
6. SAJÁT TAPASZTALATOK A 2013-AS VÁLSÁGRÓL.....	15
7. KÉRDŐÍV KIÉRTÉKELÉSE	16
8. ÖSSZEGZÉS	24
IRODALOMJEGYZÉK.....	27
SZAKIRODALOM.....	27
INTERNETES FORRÁS	27
MELLÉKLETEK.....	I
1. MELLÉKLET: LENGYEL MÁRTON A TURIZMUS RENDSZERE.....	I

TÁBLÁZAT-ÉS ÁBRAJEGYZÉK

1. táblázat: Kiemelt állítások és a válaszadók osztályozása (fő)	21
1. diagram: Egyiptom éves GDP-je	5
2. diagram: Munkanélküliség 2007-2011	8
3. diagram: Beutazó turisták megoszlása	11
4. diagram: Beutazó turisták száma (ezer fő)	14
5. diagram: Motiváció	17
6. diagram: Egyiptomba látogatók aránya	18
7. diagram: Mi jut eszébe először, ha meghallja az Egyiptom szót?	19
8. diagram: Egyiptom image	20
9. diagram: Ön mit tenne, ha ilyen helyzet állna fent az általa kiválasztott desztinációban?	22
10. diagram: Egyiptomba utazók Magyarországról	23

1. BEVEZETÉS

Dolgozatom témája, azért esett Egyiptomra, mert családommal többször is meglátogattuk az országot. Az utazásaink miatt figyelemmel kísértük a zavargásokat, amelyek nagyban befolyásolták döntésünket. Utolsó látogatásunk során láthattuk a hurghadai tüntetést, majd később az ünnepet a bejelentett kormányváltás után. Érdekelt, hogy ezek a zavargások milyen mértékben befolyásolják az ország turizmusát és ez számokban is megjelenik-e?

Először elhelyeztem Egyiptomot a turizmusban majd röviden bemutattam az ország politikai és gazdasági környezetét Lengyel Márton Turizmusrendszer¹ ábrája alapján, hogy egy átfogó képet kapjak az országról. Azért választottam ki ezt a két területet, mert a továbbiakban ezeken a területek folytattam vizsgálatokat. Ezek után rátértem a válságok elemzésére. Kutatásom során szekunder adatokkal dolgoztam először. A témában folytatott vizsgálataim a 2008-2009-es pénzügyi-gazdasági világválság, 2011-es és 2013-as politikai válság kialakulásának okait kutattam, majd a turizmusra gyakorolt hatását részleteztem, illetve az országban milyen változásokat eredményezett.

A válságok elemzése után leírtam saját tapasztalatomat a 2013-as politikai válsággal kapcsolatban. Ahogy már a fentiekben említettem, abban a bizonyos kormányváltási időszakban az országban tartózkodtam és így egy másik szemszögből, mint turista láttam a történéseket

TDK dolgozatom második feléhez kérdőív készítésével gyűjtöttem primer adatokat, amelyek segítségével az alábbi kérdésekre kerestem a választ.

- Milyen mértékben befolyásolta az ország turizmusát a válság?
- Milyen kép alakult ki az emberekben az országról általánosságban és a válság hatására?
- Milyen reakciót váltana ki a turistákból, ha válság helyzet alakulna ki a befizetett nyaralás desztinációjában?

A kérdőív kiértékelésével és összegzéssel zártam le dolgozatomat, ahol összesítettem kutatásom eredményét.

¹ Lásd mellékletek 1. ábra A turizmus rendszere (Lengyel Márton 2004)

2. EGYIPTOM HELYE A TURIZMUSBAN

A turizmusnak több formája is létezik. Elsősorban azokat szeretném kiemelni, amelyek a TDK dolgozatomat érinteni fogják.

Az utazások szervezettsége alapján a leggyakoribb utazási forma az utazásszervezők által összeállított csoportos utak, amelyeket katalógusokban vagy a médián keresztül juttatnak el a vevőkhöz.

A turisták száma szerinti csoportosításnál Egyiptom egyértelműen a tömegturizmus kategóriába tartozik. Jellemzője, az egy sémára kialakított szolgáltatások, nagy tömeg megjelenése egy adott régióban és egy adott időpontban, esetleg azonos motivációs céllal. Legjellemzőbb példája a tengerparti üdülés.

Vannak, akik a pihenés miatt utaznak az országba, hogy idejüket passzívan töltsék el és vannak, akik aktív turisták. Passzív turistáknak számítanak, akiknek fő motivációjuk a pihenés és a rekreálódás. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a szállodákban található animációs csoportok által rendezett programokon nem vesznek részt.

Aktív turistáknak azok számítanak, akik nyaralásuk alatt mozognak is és a szállodákban található animációs csoportok által szervezett programokon aktívan részt vesznek. Ide sorolhatjuk továbbá azokat a turistákat is, akiknek az ország meglátogatásának fő motivációja a bűvárkodás vagy látnivalók felkeresése.

A legtöbben az országból a lehető legtöbbet szeretnék látni, pihenéssel, rekreálódással egybekötve.

3. POLITIKAI KÖRNYEZET:²

Az Egyiptomi Arab Köztársaság független, szuverén állam, egységes és oszthatatlan, az politikai rendszere demokratikus. Jelenleg, ideiglenesen Adli Manszúr a miniszterelnök. Manszúr független, nem tartozik egyik párthoz sem. Parlamentjüket két részre, két házra osztották fel, felső- és alsóházra.

Politikai rendszerük 11 alapelvre épül, amelyek között helyet foglal, hogy a nők és a férfiak a törvény előtt egyenlők és támogatja az emberek hozzájárulását a döntéshozatali folyamatokban.

Jelenleg 59 párt található Egyiptomban, amelyek közül 22 pártot 2011 előtt alapítottak, 34 pártot pedig Hoszni Mubarak távozása után alapult meg, további 3 pártot 2012-ben alapítottak meg.

Az országot 27 önálló Közigazgatási egységre osztották fel. Ezek a következők: Kairói Kormányzóság, Gízai Kormányzóság, Alexandriai Kormányzóság, Szuezi Kormányzóság, Ismailiai Kormányzóság, Port Said-i Kormányzóság, Damietta-i Kormányzóság, Dakahlia-i Kormányzóság, Sharqiya-i Kormányzóság, Qalioubiya-i Kormányzóság, El-Beheira-i Kormányzóság, Kafr el-Sheikh-i Kormányzóság, Gharbiya-i Kormányzóság, Menoufiya-i Kormányzóság, Qena-i Kormányzóság, Menia-i Kormányzóság, Fajjúmi Kormányzóság, Beni Suef-i Kormányzóság, Sohag-i Kormányzóság, Assiut-i Kormányzóság, Marsa Matrouh-i Kormányzóság, New Valley-i Kormányzóság, Vörös tengeri Kormányzóság, Luxori Kormányzóság, Asszuáni Kormányzóság, Észak- Sínai Kormányzóság és a Dél-Sínai Kormányzóság

Egyiptom miniszterelnök választásában mindig is fontos szerepet játszott az, hogy a jelöltnak valamilyen katonai múltja volt, például tábornok vagy vezető volt. Továbbá a leváltott miniszterelnökök helyett egy ideig a katonaság irányította az országot, amíg ki nem jelöltek egy ideiglenes elnököt.

²<http://www.sis.gov.eg/En/Templates/Articles/tmpArticles.aspx?ArtID=66456#.UyDH9M57pi8>

4. GAZDASÁGI KÖRNYEZET

Az ország nagy részét sivatag borítja és csak a Nílus folyó mentén tudnak földműveléssel foglalkozni. Három féle földterületet különböztetnek meg az alapján, hogy mit tudnak rajt termelni.³

1. Szántóföld, amelyen búzát, kukoricát és rizst termesztnek.
2. Állandó művelés alatt álló földterületek, ahol citrusféléket, kávé és gumit, vagyis kaucsukfákat nevelnek. Ezen kívül még virágzó cserjéket, dió- és különböző gyümölcsfákat, illetve szőlőt is termesztnek.
3. Használaton kívüli területek, amelyeket nem földművelésre használnak, erdők, legelők, beépített területek, utak és kopár földek.

Egy 2011-es statisztika alapján a következőképpen oszlanak meg ezek a területek: szántóföld az ország területének 2,87%-át teszi ki, állandó művelés alatt álló földterületek 0,79% és az egyéb területek állnak a legnagyobb arányban 96,34%.

Bár kevésnek tűnhetnek a művelésre alkalmas földek száma, figyelembe kell venni a kedvező időjárást és a Nílust is, ahonnan a vizet veszik. Ezen a területen, a jó időjárás miatt, egy év alatt akár 4-szer, 5-ször is arathatják a zöldségeket és gyümölcsöket. A növények öntözéséhez a mai napig a folyó vizét használják, aminek a partján több szivattyút is láthatunk napközben is működni.

Háziállatok közül a legtöbbször tyúkokat, kacsákat, kecskéket, lovakat, bárányokat és szarvasmarhákat tenyésztnek. Haszonállatként, még mindig nagy jelentősége van a számárnak, amit sok helyen, a városi utcákon is lehet látni, illetve a mára turista csalogatóvá vált teve is megtalálható.

Iparára jellemző a textil ipar, élelmiszer feldolgozás, fém megmunkálása és a világítás technikai üzemek. A sivatagban továbbá gázolaj kitermelés is folyik.

⁴A legfrissebb adatok alapján a 2013-as GDP értéke, 256,7 milliárd USA dollár. Ezt 3 nagy részre bontották szét. A legtöbb bevételt, az ország GDP-jének 47,9%-át a szolgáltatások szektor hozta, a második legtöbbet 37,4%-kát a nehézipar és a legkevesebbet a mezőgazdaság hozta a tavalyi év során, 14,7%. ⁵Egyiptom turizmusa a GDP 11,3%-át teszi ki a 2013-as évben.

Az ország GDP-jének alakulását az 1. diagram szemlélteti, 2005-2013-as időszakban.

³ http://www.indexmundi.com/egypt/land_use.html

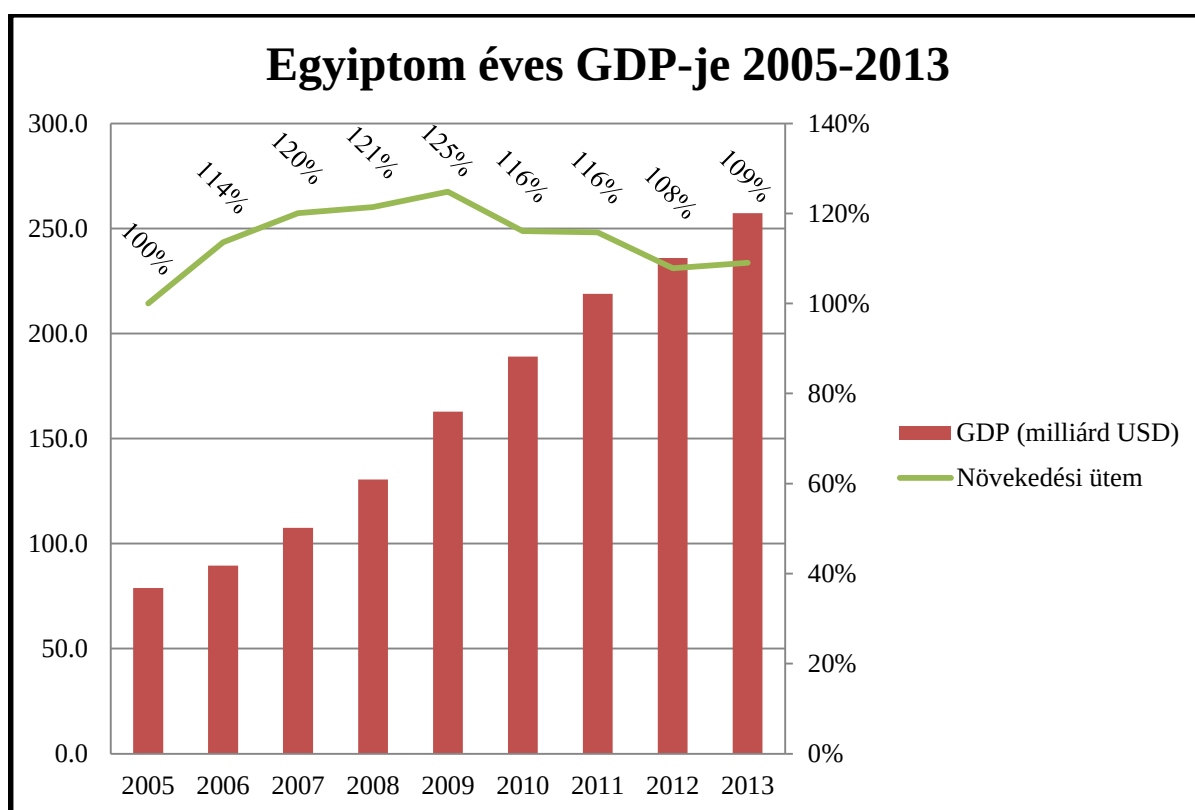
⁴ http://www.indexmundi.com/egypt/economy_profile.html

⁵ http://www.sis.gov.eg/En/Templates/Articles/tmpArticles.aspx?ArtID=67693#.UxSsK85_Rzc

5. VÁLSÁGOK

5.1. 2008-2009-ES PÉNZÜGYI-GAZDASÁGI VILÁGVÁLSÁG

A 2008-2009-es pénzügyi-gazdasági világválság minden országot valamilyen mértékben érintett. A következőkben megvizsgálom, hogyan hatott ez a válság Egyiptom gazdaságára és esetleges turisztikai hatásaira.

1. diagram Egyiptom éves GDP-je

Forrás: Saját készítésű, <http://hu.tradingeconomics.com/egypt/gdp> alapján (2014)

Az 1. diagram szemlélteti, hogyan alakult az ország GDP-je 2005-től 2013-ig. A GDP értéke az 1. diagram szerint folyamatosan növekszik 2005 óta. 2009-ig ez a növekedés gyorsuló ütemű volt, a válságok következtében azonban a növekedés üteme mérséklődött. Míg a munkanélküliség nőtt, főként a nők körében. A zöld diagram mutatja, hogyan változott a GDP évről-évre.

Megvizsgáltam, hogyan hatott ez az ország turizmusára. Elöljáróban elmondható, hogy turizmusuk csökkent, mivel a rendelkezésre álló jövedelmek is csökkentek ebben az időszakban. Lejjebb az 5-ös diagram jól szemlélteti a vizsgált időszak turizmusát az országba.

Látható, hogy 2009-ben minden kontinensről kevesebben érkeztek a desztinációba ez természetesen hatással volt a gazdaságra is. A turizmus nem zárt rendszer, számos ponton kapcsolódik más iparágakhoz. Pozitívan befolyásolja a gazdaságot, hogy a szállodák, például felvásárolják az előállított termékek nagy részét, illetve a turisták fajlagos költsége is hozzájárul. Munkanélküliségre is nagy hatással van a turizmus, mivel minél több turista érkezik, annál több személy kell megfelelő kiszolgálásukhoz.

Az ország a pénzügyi válságon látszólag gyorsan átlendült, azonban hatása lecsapódott a gazdasági válságot követő politikai válságokban.

5.2. ARAB TAVASZ

2011-ben a média hangos volt az észak-afrikai forradalmi hullámról, amely végigsöpört Tunézián, Algérián, Jordánián, Egyiptomon, Jemenen, Líbián és Szírián. Az akkori helyzet kialakulásáért egy részről a 2008-2009-es pénzügyi-gazdasági válság volt a hibás, más részről az országban kialakult kormányzati rendszer.

⁶A történések tisztán látása miatt vissza kell térni a 2008-2009-es pénzügyi-gazdasági válsághoz. A válság hatására megnövekedett a munkanélküliek száma, illetve az akkori kormány az ártámogatások csökkentése mellett döntött. A megszorítás kihatott a benzin, a villamos energia és a kenyér árára is. Ez egy fajta társadalmi frusztrációt okozott az észak-afrikai országokban.

⁷A forradalmi esemény hullám Tunéziában kezdődött 2010. december 17-én az úgynevezett jázmin forradalommal, egy 26 éves zöldség-gyümölcs árus fiúval. Mohammed Bouazizi egy kis városi fiú, akinek édesapja korán meghalt és 6 testvérével, édesanyjával továbbá beteg nagybátyjával élt együtt. 10 éves kora óta dolgozni kényszerült, hogy fent tudja tartani saját magát és családját. Hiába szerzett diplomát, munkát nem kapott, ezért mozgó kis kocsijáról árulta a zöldségeket és gyümölcsöket.

2010. december 17-én egy rendőrnő elkobozta hitelből vásárolt áruját és kocsiját, azzal az indokkal, hogy nincs engedélye az árusításra. Mohammed megpróbálta megvesztegetni a

⁶ Nemzet és Biztonság, 2011. március: Tóth Péter - Gazdik Gyula- Az észak-afrikai események közös és eltérő vonásairól

⁷ http://hvg.hu/vilag/20110222_arab_forradalmak_bouazizi

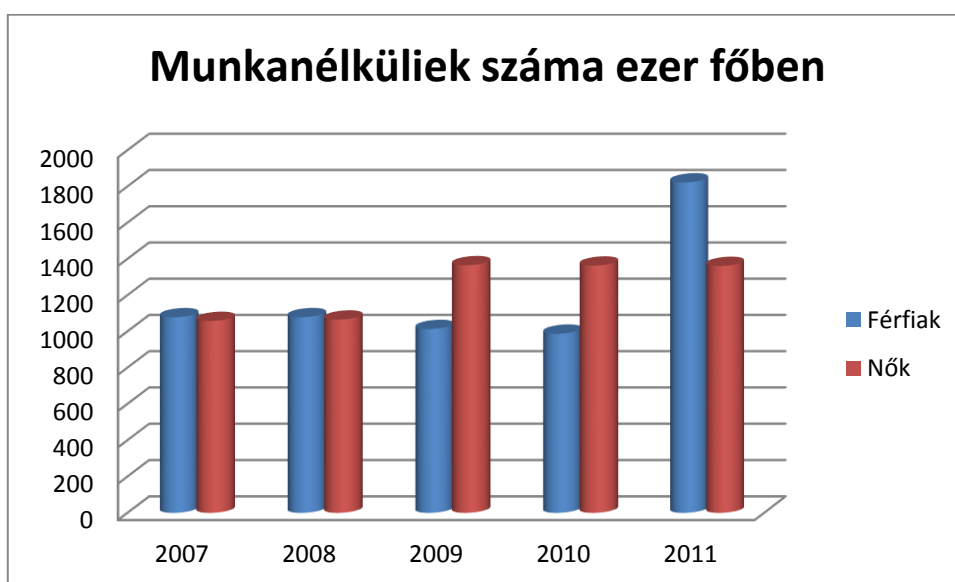
rendőrnőt 10 dinárral – 1400 forint – ezt az összeget azonban kevesellte és sértésnek vette. Elkezdte a fiú édesapját szidalmazni, majd leköpte és arcon vágta.

Az eset után Mohammed az önkormányzati hivatalba sietett, hogy panaszt tegyen, de senki sem foglalkozott vele és panaszával. Végül elkeseredésében leöntötte magát egy kanna gázolajjal és a hivatal előtt meggyújtotta magát. Kórházba került, ahol december 28-án Ben Ali elnök is meglátogatta, hogy a közben kialakult demonstrációkat csillapítani tudja és megakadályozza tovább terjedésüket. Gesztusa hatástalan maradt, mert a tüntetések folytatódtak és terjedtek.

2011. január 4-én a zöltség árus fiú meghalt. Temetésén több ezren vettek részt, majd át vonultak a hivatal elé, amelyet addigra már rendőrök védtek. A rendőrnőt közben felfüggesztették munkája alól, mivel Sidi Bouzid munkaügyekért felelős részleg vezetője szerint az utcai mozgóárusoknak nincs szüksége engedélyre. A rendőr intézkedése túlkapás volt, hiszen nem volt szükség engedélyre.

A tüntetések folytatódtak és 10 nap múlva elmenekült Ben Ali, tunéziai miniszterelnök 23 éves uralma után. Ezen felbátorodva Egyiptomban, Algériában és Szaúd-Arábiában több férfi is megpróbálta felgyújtani magát, hogy tiltakozzon a rezsim és a korrupció ellen.

Rátérve az Egyiptomban kialakult helyzetre, először is szeretném egy diagram segítségével bemutatni a munkanélküliség változását 2007 és 2011 között nemek között.

2. diagram Munkanélküliség 2007-2011

Forrás: Saját készítésű, Egypt in Figures 2013 alapján (2014)

Az ábra alapján látható, hogy 2009-ben, a válság hatására megnövekedett a női munkanélküliek száma, amelyre mondhatjuk, azóta is stagnál. A férfi munkanélküliség később jelentkezett, mert elsőként a nők veszítették el nagy számban a munkájukat.

⁸Miután Tunéziában megbuktatták Zin el-Ábidin Ben Ali elnököt a folyamat tovább gyűrűzött Egyiptomba is és felláztak Hoszni Mubarak 30 éve tartó uralma ellen. A zavargások kirobbanása előtt 2010-ben a 82 éves elnök még indult és megnyerte a választásokat.

2011. január 25-én több ezres tömeg gyűlt össze Kairó utcáin majd kialakították a központi gyűlés helyüket, amely az Egyiptomi Régiségek Múzeuma előtti Tahrir tér volt. Tüntetésük célja a 30 éves rezsim megdöntése volt, emellett a rendőrség korrupciója, az emelkedő költségek és a kormányzat gazdaságpolitikája miatt tiltakoztak. ⁹Példa Hoszni Mubarak rossz gazdaságpolitikájára, 2010-ben az USA-tól kapott az ország 1,5 milliárd dollár segílyt, amelyből 1,3 milliárd USA dollárt fektettek a hadseregbe és mindössze 250 millió USA dollár jutott a gazdaság számára. Ahogy már a politikai környezetnél említettem az ország életében a hadsereg szerepe fontos volt mindig is. Legtöbbször olyan emberek kerültek a miniszteri székbe, akiknek volt katonai múltja.

Január 28-án az elnök leállította az országban internet-szolgáltatást, hogy ne tudjanak az emberek- a közösségi portálokon - újabb gyűléseket szervezni.

Február 11-én a tüntetések sorozata elérte célját és a katonaság szembefordult a miniszterelnökkel, illetve elmozdította helyéről Hoszni Mubarakot. Ezután következett egy időszak, amikor a katonaság irányította az országot. Két nap múlva a katonai kormányzáság feloszlatta a parlamentet és hatályon kívül helyezte az alkotmányt.

Február 15-én életre hívtak egy 8 tagú, főként civil alkotmányjogászokból álló bizottságot, amely 10 nap alatt 7 cikket változtatott meg, illetve egyet törölt az akkori alkotmányból.

Néhány változás:

- Államfő hivatali idejét maximalizálták, kétszer 4 évre.
- Lazítottak az elnökjelöltség kritériumain.
- Szükségállapotot csak a parlament jóváhagyásával hirdethető ki.
- Legfeljebb 6 hónapos lehet a szükségállapot.

⁸ <http://www.vg.hu/kozelet/politika/tunezia-utan-kairo-is-felbolydult-339199>

⁹ Nemzet és Biztonság, 2011. március: Tólas Péter - Gazdik Gyula- Az észak-afrikai események közös és eltérő vonásairól

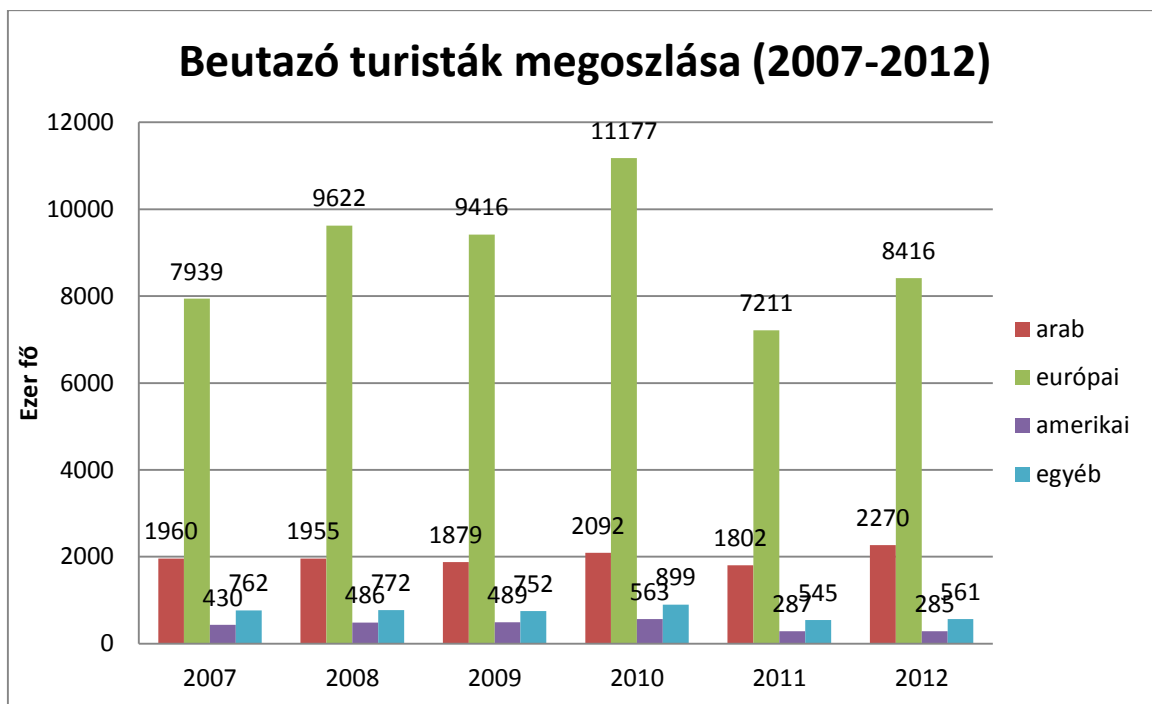
A reformok ellenére a bürokratikus katonai elit hatalma megmaradt, továbbá megmaradt a 3 fő pillér: katonaság, vezető párt, üzleti körök. Ebből következik, hogy nem beszélhetünk valódi rendszerváltásról az országban.

¹⁰A továbbiakban megvizsgáltam, hogyan hatott Egyiptom turizmusára a válság. A szaklapok végig nyomon követték az eseményeket és több tour operátor vezetőségének véleményét kikérték. Dolgozatom során Fűri Mihályné, a Kartago Tours cégvezetőjének 2011-ik évi összegzését emeltem ki.

Az Arab tavasz Egyiptomba való áttérése után, január 30-án a magyar Külügyminisztérium Kairót, Alexandriát, Szuezt és Luxort a nem javasolt úti célok közé sorolta át. Egy nappal később - mivel a tüntetések nem csillapodtak – a minisztériumba kérték a nagy egyiptomi kiutaztató irodák képviselőit, mint például a Kartago Tours és a hajdani Best Reisen, továbbá a MUISZ képviselőit, hogy tárgyaljanak az ott kialakult helyzetről. A tárgyalások végeztével I-es kategóriába sorolták az egész ország területét. Minden utazási iroda leállította az utazásokat a desztinációba, azonban akik 1 napja már kint tartózkodtak, őket február 5-6-án hazahozták. Voltak viszont olyanok, akik nem egy hétre, hanem 10 napra vagy 2 hétre utaztak ki. Őket is a fenti időpontban hazahozták és kompenzációban részesítették. Indokolatlannak vélték az azonnali evakuációt, mivel a zavargások az üdülő körzeteket nem érintették.

Azok az utasok, akik már külügyminisztériumi felszólítás életbe lépése előtt befoglaltak módosítási díj fizetése nélkül biztosítottak átfoglalási lehetőséget későbbi időpontra vagy tetszőleges más úti célra. Sajnos, ami a desztináció előnye, ebben a szituációban a hátránya lett. Más afrikai, kanári-szigeteki vagy ázsiai desztinációk árfekvése magasabb, mint Egyiptomé. Az utazástól elállni kívánó turistáknak viszont, a befizetett részvételi díj teljes egészében visszajárt.

¹⁰Turizmus Panoráma 2011. február

3. diagram Beutazó turisták megoszlása

Forrás: Saját készítésű, Egypt in Figures 2013 alapján (2014)

Az alábbi diagram az országba beutazott turisták megoszlását mutatja. Látható, hogy a pénzügyi-gazdasági válságot az ország turizmusa kis mértékben érintette a 2011-es zavargásokkal szemben, ahol 2010-ről 2011-re a beutazó turisták száma közel 5 millió fővel csökkent. 2012-re a beutazások száma közel 2 millió fővel növekedett. Ebből arra lehet következtetni, hogy az ország biztonsága iránti bizalom, kezdett helyre állni.

2011-ben 2010-hez képest a turizmusból származó bevétel az ország GDP-jében 5,9%-kal csökkent, következő évben már 2,3 %-kal növekedett.

Az arab tavasz igazi nyertese Törökország volt. A zavargások miatt a turisták Egyiptom és Tunézia helyett Törökország felé fordították figyelmüket.

Az alábbi nyilatkozatot Fűri Mihályné tette és a Turizmus Trend 2012. márciusi számában jelent meg.

„Fűri Mihályné, a Kartago Tours cégvezetője a 2011-es évről elmondta: az egyiptomi és tunéziai helyzet miatt csökkent ugyan a Kartago Tours árbevétele az előző évhez képest, a cég gazdaságossága ugyanakkor nőtt. Tavaly a tervezett öt egyiptomi charter helyett három valósult meg. Tunéziába négy helyett kettőt indítottak. Hozzátette: a főszezonban gépeik

csaknem teljes kihasználtsággal közlekedtek és az arab tavasz által nem érintett desztinációk a várakozásoknak megfelelően teljesítettek.”

Lényegében az emberek úgy érezték, hogy semmi sem változott. Csak idő kérdése volt, mikor robban ki újabb válság.

5.3. 2013-AS POLITIKAI VÁLSÁG

¹¹Hoszni Mubarak „távozása” előtt Ahmed Saféket jelölte ki helyettesének, aki 2011.03.04-én, melyet a katonai tanács elfogadott. A 3 tagú katonai tanács ezután Sarafot bízta meg kormányalakítással.

Az első zavargások 2012 februárjában kezdődtek, miután egy futballmérkőzésen tömegverekedés tört ki és 74-en meghaltak.

2012. július 24-én megtartották az első szabad választásokat Egyiptomban, amelyet a Muzulmán Testvériség által támogatott Muhammed Morsi nyerte meg. A Testvériség Hoszni Mubarak távozása után alapított egy pártot, Szabadság és Igazságosság Párt néven. A mozgalom jelszava: „A Korán a mi alkotmányunk.”

¹²2013. június 19-én összecsapásokra került sor Egyiptom több nagy városában. Morsi több iszlámista kormányzót is kijelölt. Ezzel több iszlámista szövetségesét juttatva kulcsfontosságú pozíciókhoz. Haszan Nafaa egyiptomi elemző szerint a kinevezések arról árulkodnak, hogy a „Szabadság és Igazságosság Pártja fokozatosan ellenőrzése alá akarja vonni az ország kulcsfontosságú részeit.” köztük olyan térségeket, ahol Morsi ellenzéke eddig erős pozíciókkal rendelkezett. ¹³A tüntetések folytatódtak, főleg Morsi tévébeszéde után, ahol Hoszni Mubarak pártfogóit hibáztatta a gazdasági helyzet romlásáért és a társadalmi ellentétekért. Meglepően a luxori tüntetésekhez még a turisták is csatlakoztak. Ez az akció veszélyesnek bizonyult, mivel az összecsapások során már az éles lőszer használata sem volt ritka.

¹⁴A hadsereg eközben figyelmeztette a politikusokat, ha nem képesek kézben tartani az eseményeket, akkor átveszik az ország irányítását, vagyis katonai puccsot hajtanak végre. Ettől a kijelentéstől társadalmi pánik tört ki ország szerte és az emberek elkezdtek az élelmiszert és az üzemanyag felhalmozását.

¹¹ <http://www.vg.hu/kozelet/politika/tavozott-az-egyiptomi-miniszterelnok-342579>

¹² http://hvg.hu/vilag/20130619_Turistak_tamogatjak_az_egyiptomi_tuntetok

¹³ http://hvg.hu/vilag/20130626_egyiptom_osszecsapas_murszi

¹⁴ http://hvg.hu/vilag/20130701_Egyiptomi_valsag_kiakadt_a_kormany_a_hads

¹⁵2013.június 28-án a Külügyminisztérium óvatosságra inti a turistákat, illetve a kialakult megmozdulások elkerülését kéri. Tüntetések célja, hogy Murszi mondjon le hivataláról.

A tüntetések folytatódnak és az összecsapások súlyosbodnak, egyre több a sérült és a halott.

¹⁶2013. július 1-jén a hvg.hu-n arról számoltak be, hogy a kormány 4 minisztere lemondott. Továbbá a felsőház 5 tagja is lemondott tisztségéről. ¹⁷A hadsereg előző felszólítása után sem javuló helyzet miatt ultimátumot adott Morsinak, ha 48 órán belül nem állapodnak meg az egyiptomi nép követeléseinek teljesítéséről a hadsereg megvalósítja jövőre vonatkozó saját menetrendjét. A Muzulmán Testvériség visszautasította a hadsereg ultimátumát. A következőképpen nyilatkoztak: „Mindenki visszautasítja a fegyveres erők közleményét. A megoldásnak az alkotmány keretein belül kell lennie. A katonai puccsok korszaka lejárt.” mondta Jaszer Hamza, a Muzulmán Testvériség alapította Szabadság és Igazságosság Pártjának egyik vezetője.

¹⁸Muhhamad Morsi még megpróbált egyezkedni, hogy a politikai válságot megállítsák és a koalíció létrehozását javasolta. A hadsereg megelégedte és 2013. július 3-án katonai puccsot hajtottak végre és elmozdították helyéről a miniszterelnököt.

A tüntetések fő színhelye ezúttal is a Tahrír tér volt, ahol önkéntesek választották szét a férfi és női tüntetőket. Erre azért volt szükség, mert több száz nő esett erőszak áldozatává a tüntetések során.

A hadsereg tábornoka, Abdel- Fattah asz-Szíszi tábornok a miniszterelnök távozása után sajtótájékoztatóban közölte, hogy megszünteti a jelenlegi alkotmányt és feloszlatta a felsőházat.

¹⁹Az összecsapások nem maradtak abba, mivel a Muzulmán Testvériség követői a keresztényeket hibáztatták Morsi bukása miatt, ezért több helyen kopt keresztény templomokat tettek tönkre és rátámadtak a keresztényekre is.

A következőkben vizsgáljuk meg, hogy hatottak a megmozdulások az ország turizmusára. Sajnos, Egyiptom hivatalos statisztikai hivatala, még nem tette közzé a tavaly évi

¹⁵ http://hvg.hu/utazas/20130628_Figyelmeztettek_az_egyiptomba_utazo_magya

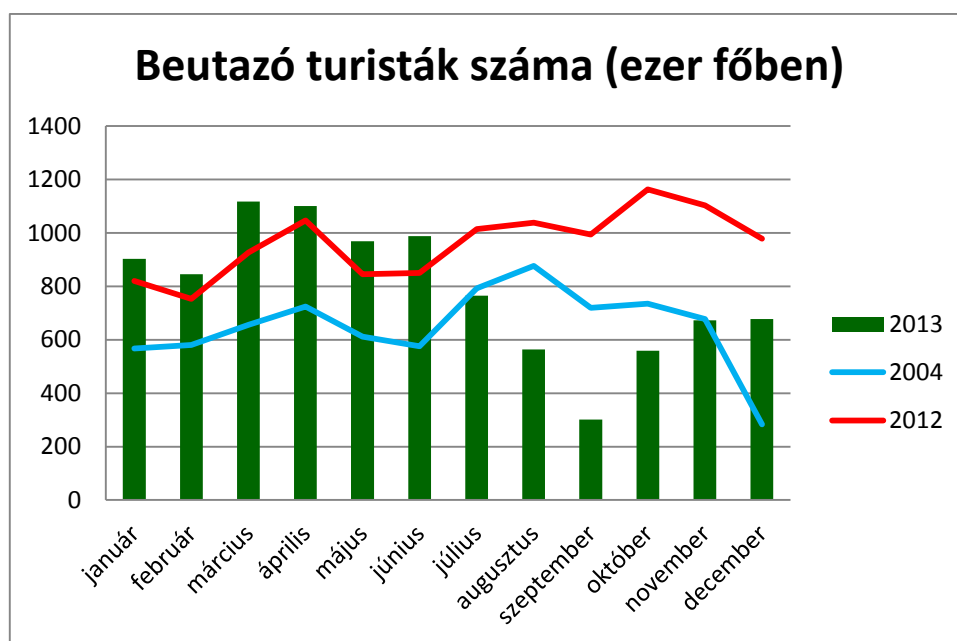
¹⁶ http://hvg.hu/vilag/20130701_Egyiptomi_tuntetesek_sokan_meghaltak_lemo

¹⁷ http://hvg.hu/vilag/20130701_Valsag_Egyiptomban_ultimatumot_adott_az_e

¹⁸ http://hvg.hu/vilag/20130703_Egyiptom_lejart_az_elnoknek_ultimatum_egy

¹⁹ http://hvg.hu/vilag/20130706_Ujabb_osszecsapasok_Alexandriaban_12_halo

adatokat, így csak a júliusi hónapra vonatkozó statisztikát ismertetném. Azonban egy diagram már készült, de abból nem tudhatjuk meg, mely kontinensen élők voltak a legbátrabbak és utaztak el Egyiptomba. Összehasonlításként két, előző év adatai gyűjtöttem össze, ahol látható, hogy ha az országban nyugalmi állapot áll fent hogyan alakul az éves turizmusuk. Látható a vonaldiagramokból, hogy a turizmus 2-3 helyen csúcsosodik ki, egyszer a tavaszi időszakban, majd a nyár vége fele és a 2012-es évben még ősszel is tapasztalható volt nagyobb számú beutazás az országba. (lásd 4. diagram)

4. diagram Beutazó turisták száma (ezer fő)

Forrás: <http://hu.tradingeconomics.com/egypt/tourist-arrivals> (2014)

²⁰2013. júliusi hónapban 24,5%-kal kevesebb turista érkezett az országba, mint 2012-ben ugyanebben a hónapban. 2010-hez képest pedig 41,3%-kal kevesebb. Ezzel párhuzamosan a desztinációban eltöltött vendégéjszakák száma is csökkent, 2012-höz képest 40,1 %-kal, míg 2010-hez képest 46,5%-kal.

²¹2013-as válság turizmusra való kihatásáról is megkérdezték Fűri Mihálynét, a Kartago Tours cégvezetőjét, aki nyilatkozatában elmondta, hogy nem lát olyan indokot, ami miatt az

²⁰ http://capmas.gov.eg/pepo/462_e.pdf

²¹ Turizmus Panoráma 2013. szeptember

egyiptomi desztinációnak a közeljövőben ki kellene esnie. Sőt, szerintem van esély rá, hogy hamarosan rendeződnek a problémák. Ha mégis bealkonyulna rövid időre ennek az úti célnak, az szerintem az itthoni összkereslet csökkenését is eredményezné. Ugyanis Egyiptom a magyar utazási piacon a legjobb ár-érték arányt kínálja. A Kartago október végéig elvileg még rendelkezik lekötött járáttal Egyiptomba.

²²A Turizmus Panoráma 2013. októberi számában már beszámolt a Kartago Tours, hogy a tervezett 3 gép helyett csak 1-et tudtak elindítani.

Ahogy már a fentiekben említettem, még nem állnak rendelkezésre hivatalos adatok az Egyiptomi Statisztikai Hivatal honlapjáról, hogy miként alakult a 2013-as évük. Sajnos, a forradalmak, lázongások még mindig tartanak, így véleményem szerint akár még az idei évben is lehetnek zavargások, amelyek ronthatják az ország turizmusát és hírnevét is.

²² Turizmus Panoráma 2013. október

6. SAJÁT TAPASZTALAT A 2013-AS VÁLSÁGRÓL

Nagyszüleimmel június 28-július 5-ig kint tartózkodtunk az országban, Hurghadán. Egyiptomban él egy kedves barátunk, akivel esténként egy hangulatos helyi kávézóba ültünk ki egy üdítőre és egy vízpipára.

Első alkalommal, amikor ott tartózkodtunk a kávézóban még Morsi volt hatalmon. A mögöttünk ülő asztalnál egy idősebbekből álló társaság ült és beszélgetett, először nyugodtan, majd egyre indulatosabban. Összeszólalkoztak és hely tulajdonosa és barátai szedték szét őket és egyiküket kísérték be a benti részhez. Hozzá kell tennem, hogy több turista is tartózkodott a kávézóban. Barátunk lefordította, hogy, akit bekísértek Morsi pártján áll társai pedig ellene és vitatkoztak. 8 óra körül hirtelen nagy tömegek indultak meg Hurghada főutcáján, elkezdődött az aznapi tüntetés Morsi ellen. Mindenhol Egyiptomi zászlók voltak és a himnuszukat énekelték. A város autós forgalma teljesen leállt. Bár mi nem tudtunk a Külügyminisztérium felszólításáról, mi szerint ilyenkor tartózkodjunk a szállodában, mi mégis jobbnak láttuk visszatérni szemközti szállodánkba és kimaradni a tüntetésből.

Következő alkalommal július 3-án látogattuk meg a kávézót, szintén barátunk kíséretében. Hirtelen mindenki a televízióhoz sietett és felhangosították. Ekkor tartotta meg sajtó tájékoztatóját Abdel-Fattah asz-Szíszi tábornok, amiben bejelentette, hogy Morsi miniszterelnököt leváltották, új alkotmánya lesz az országnak, feloszlatta a felsőházat és katonai ellenőrzés alatt áll az ország teljes egésze. Ezután mindenki ujjongott és a tévében mutatták Kairót és láttuk, ahogy az emberek ünnepelnek. Hurghada utcái is megteltek emberekkel és ismét megbénult a város. A buszok tetején ugráltak az emberek, mindenki kamerázott köztük én is, de sajnos nem lett jó minőségű a felvétel. A rendőrautót is csak a fényeiből lehetett felismerni, mert szó szerint lógtak rajt az emberek. Hatalmas tűzijátékot tartottak az utcán, az autók dudáltak és az emberek ujjongtak.

Mellettem lévő asztalnál ült egy fiatal pár, a fiú egyiptomi volt a lány külföldi. A fiú megkérdezte mi történik. Válaszoltam neki, hogy a miniszterelnököt leváltották és a hadsereg vette át ismételten az irányítást. Arcán látszódott, hogy nem örül neki és annyit válaszolt: Köszönöm, hogy elmondtad, de véleményem szerint ez megint nem lesz jó az ország számára.”

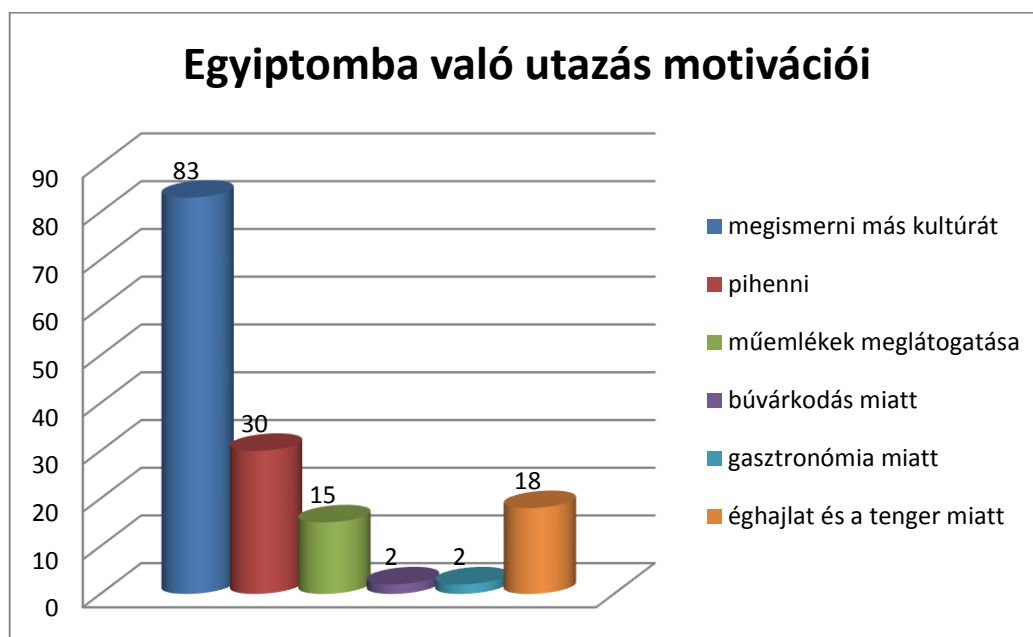
Nagymamám ekkor tanácsolta, hogy menjünk vissza a szállodánkba, mert gyönyörű az ünnepség, de egyben félelmetes is.

Másnap Hurghada városa felett vadászrepülőgépek figyelték a rendet és a nyugalmat. Később megtudtuk, hogy az ünnepség hajnali 2-kor ért véget. A szállodánkban dolgozó arabok közül többeknek alig volt hangja és nyúzottnak néztek ki.

A katonai irányításnak mi is láttuk az árnyoldalát, mivel gépünk július 5-én 8 óras késéssel indult el Hurghada városából, de akkor már Kairóból küldtek le számunkra repülőgépet. Hazaérkezésünk is kalandos volt, mivel a pilóta még soha sem járt Magyarországon, ezért kicsit keringett a földön, hogy merre kell mennie, de végül kapott egy segítő autót, amely mutatta számára az utat. Itthon sok aggódó és mérges szempárral találkoztam, mivel Budapestről sem jutottak ki a turisták Egyiptomba.

7. KÉRDŐÍV KIÉRTÉKELÉSE

Kérdőívem egyik célja az imázs kutatás volt. Szerettem volna megtudni, hogy vélekednek Egyiptomról. Két részre szedtem, egyik része volt azoknak, akik már jártak az országban, a másik része azoknak, akik még nem voltak.

5. diagram Motiváció

Forrás: Saját készítésű, kérdőív alapján

Megkérdeztem kitöltőimtől, ha voltak már az országban vagy szeretnének odautazni milyen céllal, tennék ezt meg, mi motiválná őket. 7 választási lehetőségük volt: megismerni más kultúrát, pihenni, műemlékek meglátogatása, búvárkodás miatt, gasztronómia megismerése, éghajlat és a tenger miatt illetve egyéb. A kitöltők 55%-a meg szeretné ismerni az egyiptomi kultúrát, 20 %-uk pihenni szeretne, 12 %-uk az éghajlat és a tenger miatt választaná, 10%-uk a műemlékeket látogatná meg szívesen 1,5-1,5%-uk pedig a búvárkodást szeretné élvezni, illetve a gasztronómiát megismerni, kipróbálni.

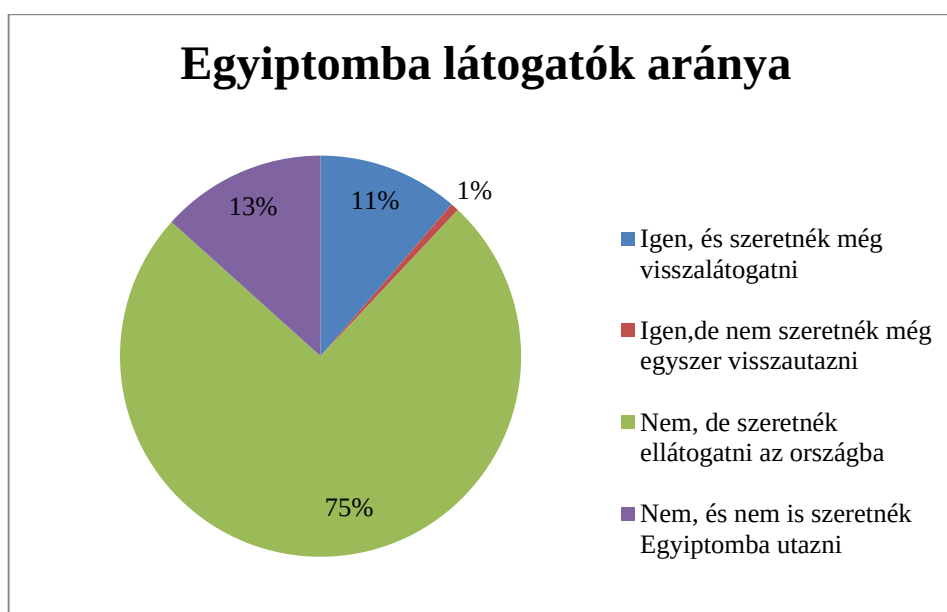
Számomra meglepő volt, hogy csak kevesen utaznának a műemlékek meglátogatása miatt, mivel tudjuk, hogy az ország bővelkedik az ókori kincsekben. Ennél a kérdésnél több

választ is lehetett írni, mivel egy turistát nem csak 1 vonzerő motiválhat utazásra, hanem akár 3-4. Válaszadóimtól maximum 3 válasz érkezett.

Továbbá megkérdeztem, mennyi időt töltenének el a desztinációban, amelyből a vendégéjszakák számára voltam kíváncsi. Pozitív visszajelzést kaptam, ugyanis a 70%-uk 10 napot szeretnének eltölteni, 15%-uk 1 hetet, 10%-uk 2 hetet, 2%-uk egy hétnél kevesebbet és a maradék 3% 2 hétnél is többet szeretne.

Arra hogy melyik időszakban szeretnének oda utazni a legtöbben a június, júliusi hónapokat jelölték be. Emellett többen mennének el augusztusban és októberben. Decemberi, hónapban kevesen szeretnének utazni, pedig abban az időszakban különleges látnivalókkal kedveskednek. Karácsonykor és szilveszterkor külön fény és hangjátékot adnak a piramisoknál, a Szfinxnél és a Luxori templomban is. Legtöbben barátokkal és családdal szeretne oda látogatni, természetesen a fiatalabb korosztály a barátokkal, míg az idősebbek inkább családdal vágnának neki az utazásnak.

Érdekes, hogy januárban illetve februárban senki sem szeretne odalátogatni. Ez az időszak azoknak kedvez, akik kirándulni szeretnének, mert az idő még nem túl meleg, de nem is túl hideg, főleg az európaiak számára.

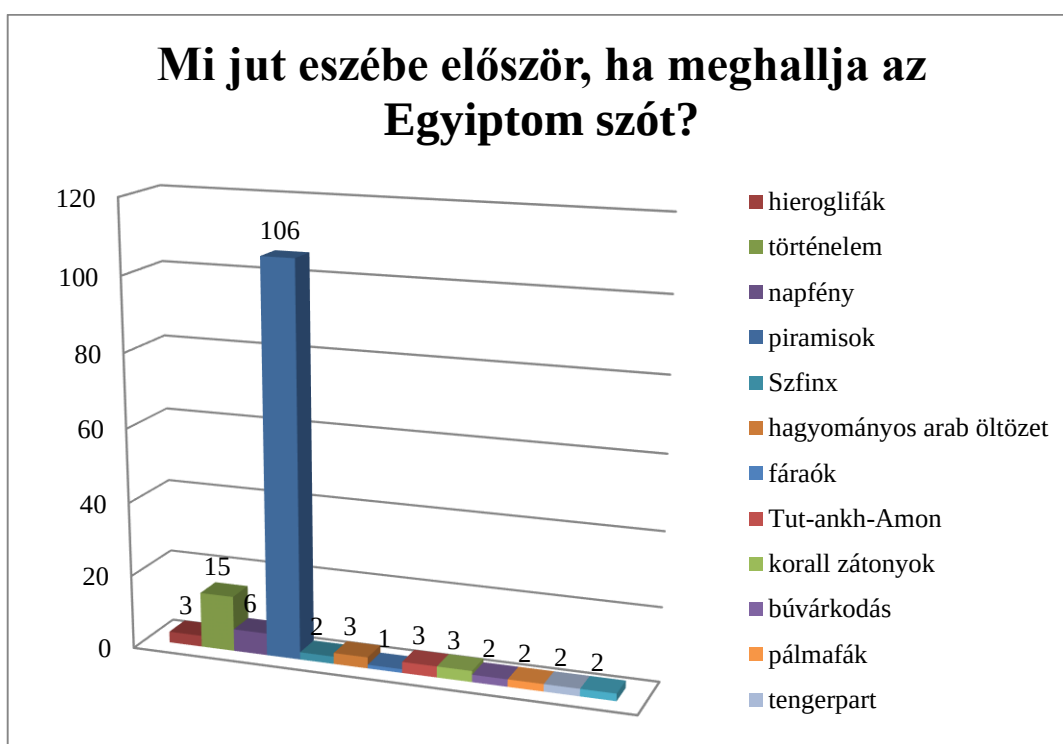
6. diagram Egyiptomba látogatók aránya

Forrás: Saját készítésű, kérdőívek alapján

A válaszokból kiderült, hogy a válaszadók két harmada még nem járt Egyiptomba, de szeretnék eljutni oda különböző okok miatt. Egy kitöltő válaszolta, hogy már járt a desztinációban, de nem szeretne még egyszer visszautazni. A megkérdezettek 11%-a már járt az országban és szeretné még a jövőben meglátogatni és 13%-uk válaszolta, hogy nem, de nem is szeretne Egyiptomba utazni.

Annak ellenére, hogy kevesen jártak az országban egy viszonylag pozitív képet adnak vissza az országból. Ez talán annak köszönhető, hogy nagyon sok ismeretterjesztő dokumentumfilm készült az országról, ezzel is növelve a kíváncsiságát az embereknek. Véleményem szerint azért él ez a kép az emberekben, mert nem készült, nem látható Egyiptomról sok image film, amelyen keresztül röviden bemutatnák az országot.

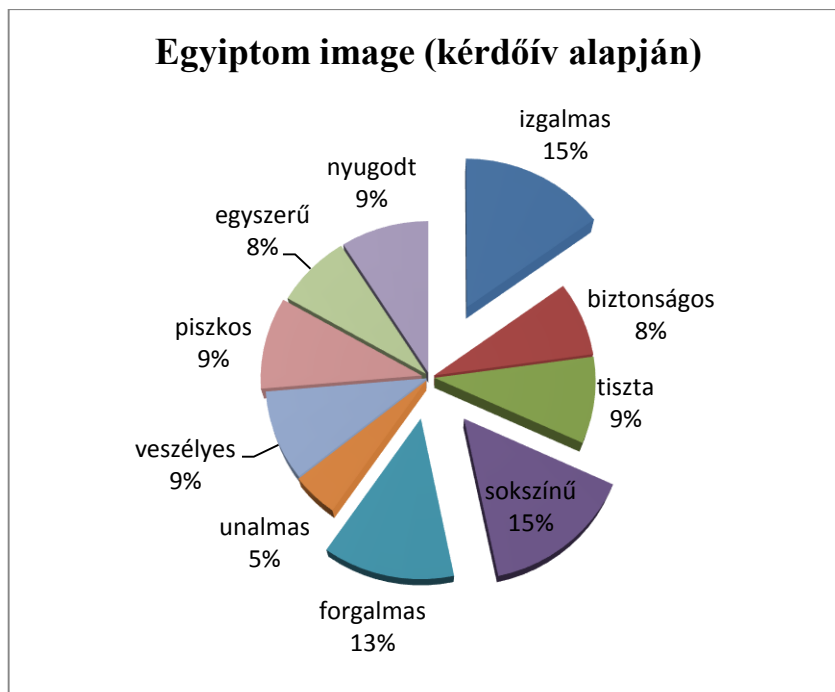
Első kérdésemben választani kellett egy szót, amely Egyiptom szó hallatán eszükbe jut. 71%-os arányban a piramisok voltak, utána következett 10 %-kal a történelem, 4%-kal a napfény, 2%-2%-kal a hieroglifák, hagyományos arab öltözet, korallzátonyok, Tut-ankh-Amon. 1-1%-kal a pálmafák, a Szfinx, a fáraók, a tengerpart és az egyéb. Egyebekhez olyan válaszok érkeztek, mint homok, sivatag, az összes, amelyet felsoroltam illetve a kialakult helyzet, tehát a zavargások. (Lásd 7-es diagram)

7. diagram Mi jut eszébe először, ha meghallja az Egyiptom szót?

Forrás: Saját készítésű, kérdőívek alapján

A következő ábra egy fajta Egyiptomról kialakult képet mutat be, ahogy a kitöltők látják az országot jelenleg.

8. diagram Egyiptom image

Forrás: Kérdőívek alapján saját készítésű

Jól látható, izgalmasnak, forgalmasnak és sokszínűnek tartják az országot. Érdekes, hogy közel azonos százalékban tartják veszélyesnek, mint biztonságosnak az országot. Továbbá ugyanakkora százalékot kapott, hogy tiszta a desztináció vagy piszkos.

1. táblázat Kiemelt állítások és a válaszadók osztályozása (fő)

	Nem jellemző	Kevésbé jellemző	Jellemző is, meg nem is	Jellemző	Nagyon jellemző
Öltözködésükre a hagyományos arab ruházat jellemző	0	12	37	54	47
Vallásos nép	0	1	9	67	73
Hagyományőrző nép	0	2	11	69	68
Nyarálása során meg szokta látogatni a nevezetességeket	6	6	23	55	60

Forrás: Saját készítésű, kérdőív adatai alapján

A továbbiakban vegyesen írtam állításokat, amelyet a kitöltőknek osztályozni kellett, hogy szerintük mennyire jellemző az országra, illetve lakóira. Ezen állítások közül kiemeltem négyet, amelyek a fenti táblázatban találhatóak és a kitöltők besorolása is. A válaszadók közül 54-en válaszolták, hogy az egyiptomi népre jellemző a hagyományos arab öltözet és 47-en vélték úgy, hogy nagyon jellemző ez az állítás. A következő feltételezés, amelyet szeretnék kiemelni az emberek vallásosságára tért ki, 67-en vélik úgy, hogy jellemző rájuk és 73-an úgy, hogy nagyon vallásos nép. Az utolsó a hagyományőrzésükre tért ki, amelyre 69-en a jellemzőt választották és 68-an a nagyon jellemzőt.

Az emberekről kialakított kép is elég érdekesen alakult. Az előzőekben már említettem, hogy hagyományőrző népnek és vallásosnak tartják őket. Számomra meglepő, hogy sokan gondolják azt, hogy még a régi hagyományos arab öltözet jellemző rájuk és kevesen gondolták, hogy az európai. Ez a megállapítás attól függ, az ország mely részén járunk, de egyre jobban terjed főleg a férfiak körében az európai öltözködés. A nők esetében, ahogy tapasztaltam a neveléstől függ, de náluk is egyre többen vesznek fel európai ruházatot, azonban a nyílt utcán rövidnadrág viselése tilos.

Pozitívan tapasztaltam, hogy a válaszadók többsége barátságosnak vélte az ott élőket, amely sok esetben igaz.

Kitöltőimtől megkérdeztem, hogy nyaralásuk során meg szokták-e látogatni az adott desztináció nevezetességeit. A 150 megkérdezett közül 115 főre jellemző, nagyon jellemző. Ezekből a válaszokból arra következtettem, hogy a pihenés mellé a válaszadók szeretik felkeresni a desztináció látnivalóit.

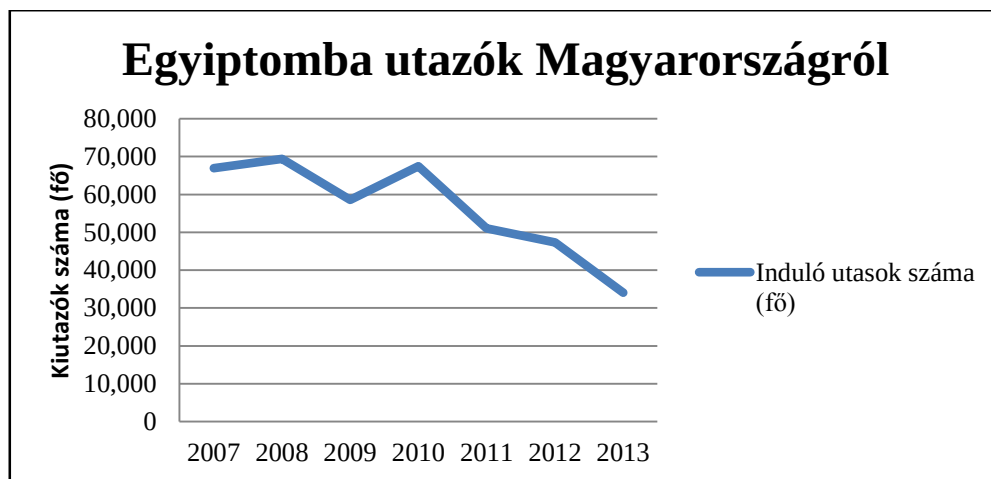
Örömmel láttam továbbá, hogy a válaszadók többsége preferálja az utazási irodákat és csak a fiatalabb korosztály merne internet segítségével utat foglalni vagy már megtette. Ebből azt láttam, hogy az utazási irodákba vetett bizalom csak a fiatalok körében törik meg, akik már értenek a számítógépekhez és jobban szeretnek mindent az előtt intézni.

Ide kapcsolódva, de a kérdőívemben később megjelenő kérdésem az volt, hogy ön mit tenne, ha kiderülne, hogy az Ön által kiválasztott és befizetett nyaralásnál az adott országban zavargások, tüntetések törnének ki. Legnagyobb meglepetésemre a válaszadók 30%-a azt válaszolta, hogy kívárna, hátha javul a helyzet. Voltak, persze akik azonnal lemondták volna utat, de ők csak csekély számban jelentek meg. Én arra a válasz többségre gondoltam, hogy azonnal lemondanák az utat, de a válaszadók pusztán 14%-a gondolta így.

9. diagram Ön mit tenne, ha egy válság helyzet állna fent az általa kiválasztott desztinációban?

Forrás: Saját készítésű, kérdőív alapján

10. diagram Egyiptomba utazók Magyarországról

Forrás: Saját készítésű, Központi Statisztikai Hivatal Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér adatai alapján

A fenti ábrával szeretném szemléltetni, hogyan alakultak az országból való kiutazások Egyiptomba 2007-2013 között. Megkérdezetteket kivárásos állapot jellemezte, annak ellenére a félelem ebben az ábrában megnyilvánul. A pénzügyi válság is szerepet játszott a kiutazások mértékében. Mélypontok jól megfigyelhetők az ábrán, ezek összeköthetők a zavargások kialakulásával. Megfigyelhető, hogy a 2008-2009-es pénzügyi gazdasági válság után, a Magyarországról kiutazók száma szinte teljesen visszaállt a válság előtti kiutazások számához. A mai napig tartó csökkenés 2010 után következett be, ebből arra következtettem, hogy a politikai válság nagyobb kihatással van az ország turizmusára, mint a pénzügyi válság tette.

A kérdőívem végére egy nyitott kérdést tettem, nevezetesen, hogy figyelemmel kíséri-e az egyiptomi történéseket a médián keresztül? Mi a véleménye? Ezeket a válaszokat kaptam, sajnos többségben volt, hogy nem kíséri figyelemmel, vagy nem válaszoltak a kérdésre. A tisztán látás miatt kitöröltem a nemleges válaszokat.

- Ritkán igen. A véleményem szerint, mindig azt az oldalt mutatják, meg ami a legszörnyűbb.
- Mivel az üdülő-központok egyelőre nem veszélyeztetettek nagyon nem foglalkoznák vele. A pihenésre, szabadidőre koncentrálnék.
- Nem befolyásolná az utazást.

- Nyomon követem az eseményeket, és igazából felháborítónak tartom, hogy a XXI. században, ilyesmi még megtörténhet bárhol a világon!
- Figyelemmel kísérem. Akkor választanám úti célul, ha egy ideje már csak nyugodt helyzetről szólnak a hírek.
- A mostani felfokozott hangulatban, politikai helyzetben nem mennék oda.
- Igen, de csak a főbb híreket. A részletekig akkor mennék, ha utazást terveznék az országba.
- Zavargások a népesebb városokban. Kairó, Alexandria, Giza nem biztonságos hely üdülés szempontjából sem.
- Igen figyelemmel kísérem, mert utazásaim során megismerkedtem kinti barátokkal és érdekel, hogy mi van velük, mi lesz a sorsuk.

A vélemények alapján arra a következtetésre jutottam, hogy az emberek nagy része nem foglalkozik a kinti helyzettel, mivel nem érinti őket közvetlenül. Abban az esetben kezdenének el érdeklődni a téma iránt, ha nyaralást terveznének a desztinációba.

8. ÖSSZEGZÉS

Munkámban először kiválasztottam két makro tényezőt Lengyel Márton Turizmusrendszeréből melyek segítségével egy átfogó képet kaptam az ország azon részéről, mellyel a dolgozatom során foglalkoztam. Az első a politikai környezet bemutatása volt, a második pedig az ország gazdasági környezete.

Először szekunder kutatásokból megvizsgáltam Egyiptom turizmusát 2004-2013-ig. Ennek keretén belül elemeztem az ország GDP-jének alakulását és azt, hogy mekkora részt képvisel a turizmus a 2013-as GDP-ben.

TDK dolgozatom fő témája a válságok hatásának vizsgálata volt, Egyiptom turizmusán keresztül. 3 válság elemzésével mutattam be a változásokat.

Az első válság a 2008-2009-es pénzügyi-gazdasági világválság volt, amely csak kis mértékben okozott változást a turizmus bevételeiben és a beutazó turizmusban. Azonban ebben az időszakban történt a legtöbb női munkaerő elbocsátás.

A második és harmadik válság különbözött az elsőtől, mivel azok politikai válságok voltak. Mindkettő az fennálló aktuális politikai helyzet miatt tört ki, azon akartak változtatni, több-kevesebb sikerrel.

Az országban kirobbant forradalmakat természetesen a média közvetítette, ezért a világ minden pontjára eljutott. Ez oda vezetett, hogy Egyiptom iránt egy általános félelem alakult ki az emberekben. Sokan féltek kiutazni az országba és inkább visszamondták nyaralásaikat. A kiesés számokban is megmutatkozott nevezetesen 2011-ben 5,9%-kal csökkent a turizmus hozzájárulás az ország GDP-jéhez.

A nép látta, ha összefognak, és egy tömegként mennek ki az utcákra tüntetni, akkor le tudják váltatni a hatalmon lévő miniszterelnököt. Ezen felbuzdulva a jövőben is számítani kell hasonló eseményekre, amíg nem találják meg a tökéletes embert az ország irányításához.

Munkám második felében primer kutatást végeztem, 150 fő kérdőíves megkérdezésével. Az összeállított kérdőív célja az volt, hogy megtudjam, milyen kép alakult ki az emberekben a desztinációról általánosságban és mi a véleményük az aktuális helyzetről.

A kérdőívek feldolgozása után egy viszonylag pozitív képet kaptam az országról, de az emberek tartanak az ott kialakult helyzettől. A válaszadók közül kis számban jártak az országban, de ők még szeretnének visszalátogatni, ha csendesednek a dolgok.

Mivel a kérdőívet kitöltők közül sokan nem látogatták még meg Egyiptomot, bennük egy olyan kép él az országról, ahogy a dokumentumfilmek és kalandfilmek láttatják. Ezekből az eredményekből, arra a következtetésre jutottam, hogy az ország turizmusára pozitívan

hatna egy image film készítése. Az interneten, csak olyan videókat találhatunk, amelyeket turisták állítottak össze az általuk készített képekből.

Véleményem szerint egy pár perces film készítése elegendő lenne, amelyben bemutatnák az ország nevezetességeit és a desztináció kétarcúságát is. Itt arra gondolok, hogy a filmben bemutathatnák a hagyományos arab világot és a modern arab világot is. A válaszokból kiderült, hogy Egyiptom szó hallatán, a legtöbb embernek a piramisok jutnak eszükbe. E film készítésével ezt a képet ellensúlyozni lehetne és fel lehetne hívni a figyelmet a többi emlékekre is.

A válaszadók többsége, abban az esetben, ha ilyen helyzet alakulna ki az általuk kiválasztott desztinációban, ahova már befizették nyaralásukat, inkább kívárna hátha javul a helyzet vagy félve igaz, de elmenne, illetve nem tudják, milyen reakciójuk lenne. A válaszokból arra a következtetésre jutottam, hogy az itthoni turisták egyfajta kívárasos állásba figyelnék az eseményeket és bizakodnának a javulásban. Viszont az is elmondható, hogy a válaszadók általában tartanak az ott kialakult helyzettől.

Zárásként véleményem szerint kutatásom sikeres volt, választ kaptam a bevezető részben említett problémákra. Nevezetesen milyen mértékben befolyásolta az ország turizmusát a válság, milyen kép alakult ki az emberekben az országról általánosságban és a válság hatására, illetve milyen reakciót váltana ki a turistákból, ha ilyen szituációval találkoznanak a befizetett nyaralás desztinációjában.

IRODALOMJEGYZÉK

Szakirodalom:

Egypt in Figures 2013 (2013): Labor, Economy

<http://www.capmas.gov.eg/pdf/EgyptInFigure/EgyptinFigures/pages/english%20Link.htm>

(letöltve: 2013. 03. 09)

Nemzet és Biztonság, 2011. március: Tálás Péter - Gazdik Gyula- Az észak-afrikai események közös és eltérő vonásairól

<http://www.nemzetesbiztonsag.hu/letoltes.php?letolt=407>

(letöltve: 2013. 10. 06)

Marschall Mónika-Németh Andrea (2011): Egyiptomi kivonulás. *Turizmus Panoráma* XI. évf., 2. sz., 6-7 o.

Wagner Zsuzsa (2013): Egyiptom változatlanul nem javasolt. *Turizmus Panoráma* XIII. évf., 9. sz. 30-31 o.

Wagner Zsuzsa (2013): Újratervezés a kiutazásban. *Turizmus Panoráma* XIII. évf., 10. sz., 6-8 o.

Lengyel Márton (2004) : A turizmus általános elmélete, Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft., Budapest, 103.o.

Internetes források:

Egypt land use:

http://www.indexmundi.com/egypt/land_use.html

(letöltve: 2014. 02.04., 17:00)

Tourism Importance:

http://www.sis.gov.eg/En/Templates/Articles/tmpArticles.aspx?ArtID=67693#.UxSsK85_Rzc

(letöltve:2014. 02. 04., 17:36)

Political System:

<http://www.sis.gov.eg/En/Templates/Articles/tmpArticles.aspx?ArtID=66456#.UyDH9M57pi8>

(letöltve: 2014. 02. 05., 12:44)

Economy:

http://www.indexmundi.com/egypt/economy_profile.html%20

(letöltve: 2014. 02. 05., 15:23)

Tourist arrivals to Egypt:

<http://hu.tradingeconomics.com/egypt/tourist-arrivals%20>

(letöltve: 2014. 02.14., 20:03)

Arab forradalmak: a fiú, aki feldöntötte az első dominót:

http://hvg.hu/vilag/20110222_arab_forradalmak_bouazizi%20

(letöltve: 2014. 03. 09., 17:52)

Tunézia után Kairó is felbolydult:

<http://www.vg.hu/kozelet/politika/tunezia-utan-kairo-is-felbolydult-339199%20>

(letöltve: 2014. 03. 09., 20:59)

Turisták is beszálltak az egyiptomi tüntetésbe:

http://hvg.hu/vilag/20130619_Turistak_tamogatjak_az_egyiptomi_tuntetok%20

(letöltve: 2014. 03.13., 21:27)

Távozott az egyiptomi miniszterelnök:

<http://www.vg.hu/kozelet/politika/tavozott-az-egyiptomi-miniszterelnok-342579%20>

(letöltve: 2014. 03.13., 21:46)

Egyre nagyobb a káosz Egyiptomban, de Murszi nem mond le:

http://hvg.hu/vilag/20130626_egyiptom_osszecsapas_murszi%20

(letöltve: 2014. 03.13., 21:50)

Egyiptomi válság: kiakadt a kormány a hadsereg ultimátumán:

http://hvg.hu/vilag/20130701_Egyiptomi_valsag_kiakadt_a_kormany_a_hads%20

(letöltve: 2014.03. 14., 16:43)

Figyelmeztették az egyiptomba utazó magyarokat:

http://hvg.hu/utazas/20130628_Figyelmeztettek_az_egyiptomba_utazo_magya

(letöltve: 2014. 03.14., 17:00)

Egyiptom GDP-je:

<http://hu.tradingeconomics.com/egypt/gdp%20>

(letöltve: 2014. 03.14, 17:03)

Egyiptomi tüntetések: sokan meghaltak, lemondott négy miniszter:

http://hvg.hu/vilag/20130701_Egyiptomi_tuntetesek_sokan_meghaltak_lemo

(letöltve: 2014. 03.14., 17:15)

Újabb összecsapások Alexandriába, 12 halott:

[http://hvg.hu/vilag/20130706_Ujabb_osszecsapasok_Alexandriaban_12_halo%20.](http://hvg.hu/vilag/20130706_Ujabb_osszecsapasok_Alexandriaban_12_halo%20)

(letöltve: 2014. 03. 14., 17:20)

Válság Egyiptomban, ultimátumot adott az elnöknek a hadsereg:

http://hvg.hu/vilag/20130701_Valsag_Egyiptomban_ultimatumot_adott_az_e

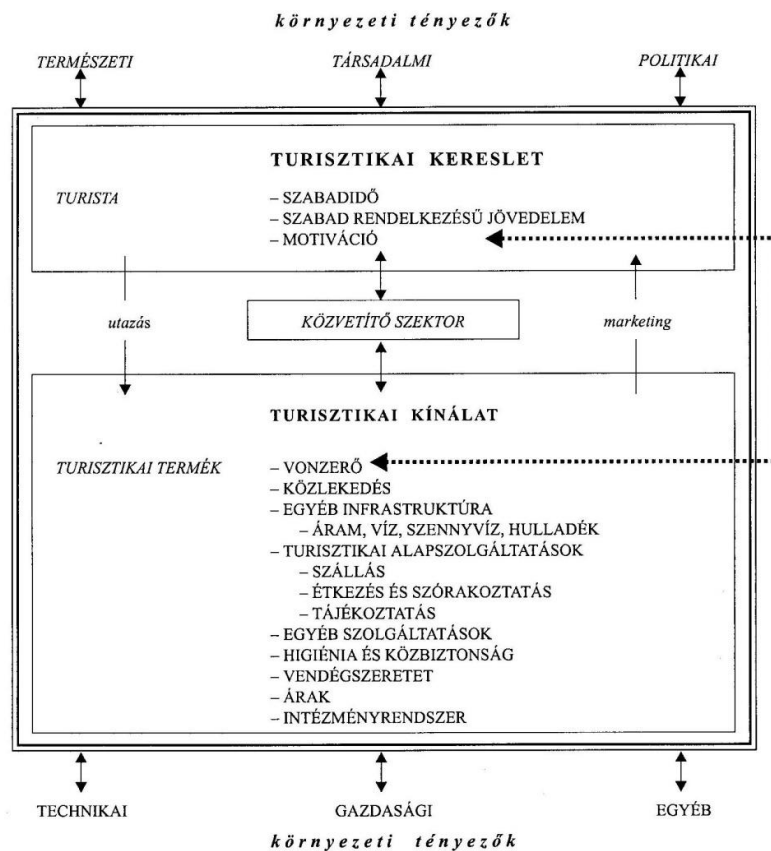
(letöltve:2014. 03.14., 17:22)

Egyiptom: lejárt az elnöknek adott ultimátum:

http://hvg.hu/vilag/20130703_Egyiptom_lejart_az_elnoknek_ultimatum_egy

(letöltve: 2014. 03. 23., 10:30)

MELLÉKLETEK

1. MELLÉKLET: LENGYEL MÁRTON A TURIZMUS RENDSZERE

Forrás: Lengyel Márton: A turizmus általános elmélete